

РОЗДІЛ 5

ПОЛІТИЧНІ АСПЕКТИ В СУЧАСНОМУ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ

*Звонарев Олег Романович,
магістрант спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»
Харківської державної академії культури*
*Михайленко Віра Петрівна,
магістрантка спеціальності 026 «Сценічне мистецтво»*
Науковий керівник:
*Шумакова Світлана Миколаївна,
кандидатка мистецтвознавства,
доцентка кафедри режисури
Харківської державної академії культури*
<https://orcid.org/0000-0002-2269-3149>

МОДИФІКАЦІЇ В СЦЕНІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Під час війни в Україні сценічне мистецтво модифікується, адаптуючись до розгортання надскладної ситуації в нашій країні. Певні зміни безпосередньо пов'язані з наявною воєнною дійсністю, інші – з відчуттям напруженої нестабільності в суспільстві. Варто зазначити, що, без всіляких перебільшень, ситуація деструктивного досвіду війни призвела до найпотужнішого зросту патріотичного настрою в соціумі. Це не могло не позначитися на творчості вітчизняних митців – народжуються твори, присвячені жахам війни, героїзму, захисту батьківщини, ідеї соборності, будучи безумовним внеском в культурний розвиток і твердження національної ідентичності України.

У ситуації викликів часу, що постає перед українцями з початком війни, культурна спільнота вимушено стикається з неможливістю повноцінного відбиття діяльності в культурно-мистецькій сфері. «Проте за кілька місяців індустрія культури почала відновлюватися від «удару», який ніяк не можна порівняти навіть з «ударом», спричиненим пандемією COVID-19. Адже, з одного боку, фізична загроза унеможливила свободу мистецького вираження,

а з іншого – сприяла творчим проявам у традиційно драматичній і зухвалій відповідності епохальному постмодернізму – реакції на кризовий стан культури XXI ст., що переосмислюють «повсякденне» як одну з постмодерністських категорій, акцентуючи маргінальне по відношенню до офіційно прийнятого, відсування канонів і правил, тотальну де-ієрархізацію» [3]. В означеному контексті «актуалізуються мистецькі інтерпретації теми війни крізь призму маленьких людських доль у посмодерністській чуттєвості, відкиданні втрачених «вчорашніх авторитетних позицій», подоланні ідеологічних «традиційно звичних орієнтирів», тотальної іронії (нині доволі злої) в інтерпретаціях атавізмів минулого» [3]. Разом з тим, актуалізується пошук нових сенсів у фактажі життєвих реалій, що у множинному різноманітті патріотично-культурних виявів – мистецьких акціях, перформансах, флешмобах, інсталяціях та ін. – надає сили розуміння того, за що воює українська нація. Тож однією з ключових модифікацій, що спостерігається в рамках сучасного вітчизняного сценічного мистецтва, – тематично-змістова переорієнтація, повернення до витоків, «народження-повернення» до власної ідентифікації. Можна констатувати, що численні сучасні твори засновані на реальних історичних подіях, торкаючись найболючішого в сенсі відбиття незламності національного духу, безмежності проявів національного героїзму.

Театральні митці, естрадні зірки, представники вітчизняного шоу-бізнесу, благодійно-волонтерські творчі команди тощо, на постійній основі ініціюють концерти, мистецькі акції, вистави, які маркують відчутно високий рівень національного відродження, твердження національних основ культури і національної ідеї українців. «Можна виокремити тенденцію створення емоційно приголомшуючих спеціальних проєктів і вистав про життя на підконтрольних бойовикам територіях, подій буття переселенців, які шукають притулку поза зруйнованою домівкою. Своєю чергою стає відчутним підйом запровадження нових форматів вистав, які сприяють побудові мережі віддаленої художньої комунікації. Використовуючи новітні технології та Інтернет, театри, що наразі є принципово важливим мистецтвом, транслюють

свої постановки у прямому ефірі (або записі для їхнього онлайн перегляду в зручний для глядача час). Це дозволяє глядачам з різних куточків країни, навіть інших країн, підтримувати український художній простір, бути в курсі актуальних вітчизняних мистецьких подій» [1].

Таким чином, модифікація сценічного мистецтва в Україні в сучасних викликах суворих реалій воєнного стану відбиває художньо-змістовні протистояння деструктивній ідеології, сенсожиттєві орієнтації на відродження національної самосвідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шевчук М. В Україні з'явився перший онлайн-театр DRAMOX з кращими українськими постановками. URL: <https://news.obozrevatel.com/show/v-ukraine-poyavilsya-pervyj-onlajn-teatr-dramox-s-luchshimi-ukrainskimi-postanovkami.htm> (дата звернення: 05.04.24).
2. Шумакова С. Мистецтво театру у світлі викликів часу. *Сучасний культурно-мистецький простір: креативна та інформаційно-комунікативні трансформації: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (21–22 червня 2022 р., Київ). Міністерство освіти і науки України, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв.* Київ : НАККіМ, 2022. С. 77–78.
3. Shumakova S. M. Postmodern Dimensions of Theater Culture of Modernity. *Worldview Explications of Modernism and Postmodernism : Scientific monograph.* Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. P. 273–286. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-357-6-15> (дата звернення: 05.04.24).